

La participació de les famílies a les escoles

Sumari

1.	LA RELACIÓ DELS CENTRES ESCOLARS I DELS SERVEIS D'EDUCACIÓ AMB LES FAMÍLIES	3
	Dificultats i problemes	3
	Elements positius.....	4
2.	ELEMENTS PER A LA REFLEXIÓ EN LA RELACIÓ ESCOLA/AJUNTAMENT - FAMÍLIES	5
3.	PROPOSTES DE MILLORA	6

1. LA RELACIÓ DELS CENTRES ESCOLARS I DELS SERVEIS D'EDUCACIÓ AMB LES FAMÍLIES

Dificultats i problemes

Els principals problemes que sorgeixen en la relació entre les escoles i les famílies, giren al voltant de cinc grans temes:

- **Grau d'implicació de les famílies:** Aconseguir la implicació de les famílies en el centre escolar no és sempre fàcil per diversos motius. Entre aquests, es constaten:
  - poca assistència de les famílies en les xerrades que s'organitzen;
  - disminució de la implicació familiar a mesura que l'alumne avança cursos (major implicació en l'escola bressol i menor a secundària);
  - major mobilització de les famílies respecte als conflictes (per una reivindicació, per exemple) que no pas per l'activitat ordinària;
  - a vegades, poc seguiment de les Cartes de compromís.
- **Visió clientelar de les famílies:** Les famílies són exigents i parlen des de la seva necessitat particular, no col·lectiva. Es constata com cada vegada més s'està entrant en una lògica "clientelar" (on l'escola seria l'empresa i les famílies, els clients). Aquesta lògica es veu bastant, per exemple, en el procés de la tria d'escola.
- **Comunicació:** Es constata la falta d'espais de trobada i comunicació família - escola. Al costat de famílies "poc implicades", també es donen "famílies hiperimplicades", que sovint entren en temes que no els pertocuen i això també genera conflictes.
- **AMPAs/AFAs:** Algunes de les dificultats més habituals en el funcionament de les AMPAs i AFAs són la renovació de les seves juntes directives; la dificultat per disposar d'un espai dins dels centres; i la dificultat de constituir AMPAs a Secundària.

1. LA RELACIÓ DELS CENTRES ESCOLARS I DELS SERVEIS D'EDUCACIÓ AMB LES FAMÍLIES

Elements positius

Pel que fa als elements positius destaquen especialment els següents aspectes:

- **Treball en xarxa:** Les escoles cada vegada surten més del seu propi espai i fan treball en xarxa amb altres escoles, amb l'ajuntament respectiu, amb les biblioteques, Serveis Socials, etc. En aquest àmbit, es destaca també una mirada cada vegada més educativa als recursos culturals del municipi.
- **Flexibilització d'horaris:** Les coses funcionen millor quan escola i ajuntament flexibilitzen horaris de cara a facilitar l'assistència de les famílies a: entrevistes, reunions, classes de català...
- **Consells escolars i AMPAs:** En termes generals, funcionen bé. En alguns municipis s'ha redimensionat el consell escolar en consell educatiu municipal amb la participació d'entitats de lleure, esportives, socials... Igualment, es constata un bon funcionament dels consells d'infants.
- **Programes culturals per als infants:** Les activitats culturals que l'ajuntament programa per al públic infantil (teatre, etc.) tenen força èxit. Succeeix el mateix amb els espais de festa com el carnestoltes.
- **Informació del projecte escolar:** Cada vegada les famílies tenen més ganes de conèixer el projecte escolar i demanden aquesta informació. I com més obertes són les escoles, com més es responsabilitzen les famílies, més participació hi ha.
- **Portes obertes:** Finalment es conclou que quan els centres obren les portes, les famílies responen. Aquest és un repte important pel món local.

2. ELEMENTS PER A LA REFLEXIÓ EN LA RELACIÓ ESCOLA/AJUNTAMENT - FAMÍLIES

- **La diversitat de famílies.** No totes les famílies són iguals (en capital, recursos, coneixement del sistema educatiu...) ni són homogènies en objectius educatius o en necessitats. Això obliga docents i administració local a tenir en compte la diversitat de demandes i de realitats; cal poder-les conèixer, reconèixer i incloure totes.
- **Treballar amb les famílies.** Les famílies són part de la solució a l'hora de plantejar-se una escola bressol, de primària, de secundària, de música, arts... Cal entendre que amb les famílies, cadascuna d'aquestes escoles és millor. Perquè treballant AMB les famílies (i no per elles), podem construir partenariats que ens beneficiïn a tots i totes.
- **Construir ponts més amples.** Les escoles han de construir ponts més amples per arribar a TOTES les famílies. En l'àmbit de les comunicacions, de les reunions, de les entrevistes... és important que les vies de l'escola per accedir a les famílies siguin ben diverses perquè arribin a totes elles. Sovint ens relacionem més amb els que són més semblants a nosaltres i ens costa més amb els que parlen altres llengües, són d'altres classes socials o tenen d'altres orígens.

3. PROPOSTES DE MILLORA

Algunes propostes d'accions concretes per inspirar el món local en el seu envit de millorar la relació entre les diferents institucions educatives i les famílies:

- **Generar espais familiars preferentment orientats a les "altres famílies"**. Si ja existeixen, caldrà fomentar-ne l'assistència de les famílies més vulnerables (ex. Tarificació social, horaris diversos, etc.) .
- **Facilitar l'adaptació dels infants** a l'Escola bressol i a P3.
- **Avançar en la participació de les famílies a l'aula**. La participació de les famílies dins l'aula del seu fill —explicant un conte, compartint la seva experiència professional, etc— és quelcom habitual.
- **Revisar i qüestionar els deures des d'una perspectiva d'equitat** per evitar que siguin font de noves desigualtats o de l'agreujament de les mateixes (no totes les famílies tenen ni els mateixos coneixements ni el mateix temps per dedicar a ajudar els seus fills a fer deures).
- **Desenvolupar projectes per millorar entrevistes i reunions**. Fer que siguin espais més amables, més propers i més útils per a les famílies
- **Endegar projectes de "Famílies o mares enllaç"** per als col·lectius amb més dificultats de comunicació en el marc escolar.
- **Endegar projectes conjunts docents – famílies – comunitat**: hort, formació, festes, comissions mixtes, jornades de portes obertes...

3. PROPOSTES DE MILLORA

- **Seguir avançant cap a actuacions escola – famílies – entorn**, ja que l'èxit educatiu és un fenomen comunitari, amb el rol clau de l'ajuntament. Aprofitar totes les propostes que, en aquesta línia, proposa l'Aliança Educació 360 – Educació a Temps Complet. Cal implicar l'ajuntament, entitats, clubs esportius, centres religiosos, equipaments municipals, d'art, de música, de llengües, TIC, etc.
- **Formació per a les famílies** a l'escola i en horari compatible amb la cura dels infants: català, TIC, llengües maternes...
- **Impulsar iniciatives per democratitzar l'escola** a través de: alumnes i pares/mares delegats, plens de delegats, assemblea d'escola, consell escolar...
- **Reforçar les AMPAs i el seu rol de PONT** entre docents/direccions i TOTES les famílies. Treballar per tenir unes AFAs el més diverses possibles i donar-los molt suport en temes legals, administratius, etc.
- **Promoure iniciatives com "L'Escola ens explica.."**: tallers per tal que l'escola exposi i comparteixi les seves innovacions, noves pràctiques, etc.
- **Suport de l'ajuntament a les famílies en les diferents transicions**, especialment a les famílies/alumnes en situacions més vulnerables.
- **Promoure una oferta d'extraescolars de qualitat per a tothom** i a les escoles més desfavorides. També avançar cap a una oferta universal d'activitats d'estiu de qualitat per a tothom.
- **Reforçar la lluita contra la segregació escolar** i també contra la segregació en les activitats extraescolars.

Autor

Jordi Collet

Sociòleg, educador social, i professor titular de sociologia de l'educació a la Universitat de Vic.
Punt 1: resultat del treball en grup realitzat en el marc de la Tarda de regidors d'educació:
"La participació de les famílies a les escoles"

Data

01/03/2019

Coordinació

Oficina de Planificació Educativa
Gerència de Serveis d'Educació
Àrea de Cultura, Educació i Esports